

EUROPEAN UNION ENVIRONMENTAL PROTECTION POLICY

Alina Georgiana HOLT
Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu

Abstract

Environmental policy sets out long-term environmental protection and the financial support of environmental policy must strike a balance between environmental protection investment demand and the financial bid, whose allocation mechanisms are complex and varied. In practice, compliance with the objectives of environmental protection require substantial financial resources that exceed the financial capacity of operators, and setting environmental targets and selecting the optimal mix of instruments for implementation and financing mechanisms can only be effective if they are supported by clear regulations and strong enforcement measures.

Strengthening environmental policy requires considerable effort to build a fiscal and financial policies and for broadening the financial support of environmental policy is very important to determine the mix of economic instruments that can be used and available sources. Develop financial support of environmental policy involves not only access to funding, but also the performance management in the field.

1. Obiectivele politicii de mediu în Uniunea Europeană

Politica de mediu poate fi definită ca fiind „o formă de orientare și organizare a activității complexe de protecție a mediului, chemată să stabilească strategiile, metodele și mijloacele utilizate în acțiunile desfășurate pe plan național și internațional pentru prevenirea și combaterea poluării, pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu”¹ și implicit a societății umane. Așadar, pot afirma că politica de mediu asigură înglobarea, sub un cadru unitar, a obiectivelor de mediu, al măsurilor și instrumentelor de realizare al acestora în scopul alinierii aspectelor de mediu în aria preocupărilor socio-economice ale dezvoltării durabile.

Protecția mediului înconjurător reprezintă „totalitatea mijloacelor și măsurilor întreprinse pentru păstrarea echilibrului ecologic, menținerea și ameliorarea factorilor naturali, prevenirea și combaterea poluării, dezvoltarea valorilor naturale.”² În baza celor afirmate anterior, consider că politica de mediu, prin definirea unor obiective și priorități de mediu și prin conceperea unui set de măsuri și instrumente specifice, asigură un cadru adecvat de manifestare al acțiunilor de protecție a mediului.

Profilul politicii de mediu al Uniunii Europene a fost întărit prin Tratatul de la Amsterdam, care a intrat în vigoare la 1 mai 1999, iar modificările aduse preambulului și articolului 2 (fostul

¹ Lupan E., Tratat de dreptul mediului, Ed. C.H. Beck, București, 2009, pag. 19

² Rojanschi V, Bran F., Diaconu G., Protecția și ingineria mediului, Ed. Economică, București, 1997, pag. 18

articol B) din Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene (Tratatul de Lisabona, care a intrat în vigoare de la 1 decembrie 2009) au condus la întărirea poziției principiului dezvoltării durabile, astfel încât acesta a devenit unul dintre obiectivele prioritare ale Uniunii Europene. În articolul 6 din Tratatul Comunității Europene din anul 1997, se stipulează necesitatea integrării domeniului protecției mediului în toate politicile sectoriale comunitare. Prin aceste modificări aduse documentului de referință privind funcționarea Uniunii Europene se acordă un loc însemnat conceptului de dezvoltare durabilă, mutarea acesteia dintr-un articol privind mediul pe o poziție importantă la începutul tratatului consacrand dezvoltarea durabilă ca fiind laitmotiv-ul existenței comunitare.

Uniunea Europeană aplică o politică activă în ceea ce privește protecția mediului înconjurător dar, în concordanță cu principiul subsidiarității, aceasta va aborda problemele de mediu specifice fiecărui stat membru doar atunci când aceasta le poate trata mai eficient decât guvernele naționale sau regionale.¹

Obiectivele care stau la baza politicii de mediu a Uniunii Europene sunt clar stipulate de Articolul 174 al Tratatului Comunității Europene și anume:

- conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului;
- protecția sănătății umane;
- utilizarea rațională a resurselor naturale;
- promovarea de măsuri la nivel internațional în vederea rezolvării problemelor de mediu la nivel regional.

Stabilirea acestor obiective comune nu limitează însă rolul statelor membre deoarece problematica mediului înconjurător ține de domeniul competențelor împărțite, iar statele membre își păstrează competențele în materie de elaborare, aplicare și finanțare a politicilor de mediu; acțiunile comunitare sunt complementare, cu rol, pe de o parte, de asigurare a cadrului european de armonizare-coordonare a politicilor naționale și, pe de altă parte, de susținere a politicilor statelor membre și de potențare a impactului acestora.²

2. Principiile politicii de mediu în Uniunea Europeană

Stipularea clară a principiilor de protecție a mediului a devenit un fenomen internațional în materie de politici publice, în ultimii patruzeci de ani existând o acceptare internațională tot mai mare a principiilor-cheie ale politicii de protecție a mediului. Această acceptare a fost reflectată de încorporarea acestora în tratate internaționale, legi și regulamente care implică mai multe națiuni.

Conform prevederilor Cartei Albe privind responsabilitatea față de mediul înconjurător din anul 2000, principiile actuale în aplicarea politicii europene de mediu sunt:

- **Principiul „Poluatorul plătește”** presupune obligativitatea suportării de poluatori a cheltuielilor legate de măsurile de combatere a poluării stabilite de autoritățile publice. Acest principiu își are originea în teoria externalităților, asigurând internalizarea costurilor de mediu la nivelul agenților economici. Principiul poluatorul plătește stă la baza politicii de mediu, iar un exemplu clar al implementării acestuia în practică îl reprezintă taxele de mediu care descurajează și reduc emisiile de gaze cu efect de seră și asigură diminuarea prejudiciilor aduse mediului înconjurător prin responsabilizarea poluatorilor.

¹ Documentul „Politica de mediu: principii generale”, Parlamentul European, <http://www.europarl.europa.eu>

² Pascariu G. C., Politici europene, Centrul de Studii Europene, Iași, 2008, pag. 48

„Poluatorul plătește” este, de asemenea, cunoscut sub denumirea de principiul „răspunderii extinse a producătorului” (extended producer responsibility). Thomas Lindhqvist¹ consideră că „responsabilitatea extinsă a producătorului este o strategie de protecție a mediului pentru a atinge un obiectiv de mediu cu un impact de mediu total scăzut al unui produs, prin asigurarea că fabricantul produsului va fi responsabil pentru întregul ciclu de viață al produsului și mai ales pentru preluarea, reciclarea și depozitarea finală a produsului. Răspunderea extinsă a producătorului este implementată prin instrumente administrative, economice și informative. Compoziția acestor instrumente determină forma exactă a răspunderii extinse.”

Răspunderea extinsă a producătorilor reprezintă „un concept în care producătorii și importatorii de produse ar trebui să aibă un grad semnificativ al responsabilității pentru impactul asupra mediului al produselor lor pe tot parcursul ciclului de viață al produsului, inclusiv față de efectele în amonte inerente în alegerea materialelor pentru fabricarea produselor, impactul din procesul de producție propriu-zis și impactul în aval cu privire la utilizarea și eliminarea produselor. Producătorii acceptă responsabilitatea lor atunci când își proiectează produsele pentru a minimiza impactul de mediu al ciclului de viață, și atunci când acceptă responsabilității legislative sau socio-economic cu impact asupra mediului, care nu pot fi eliminate prin proiectare”.²

- **Principiul compensării prejudiciului.** În Principiului 21 din Declarația de la Stockholm, se stipulează că statele sunt răspunzătoare pentru asigurarea că activitățile desfășurate în interiorul granițelor lor nu aduc prejudicii mediului din alte state sau unor zone aflate în afara limitelor jurisdicției naționale. De altfel, Principiul 13 al Declarației de la Rio specifică necesitatea ca statele să elaboreze și implementeze legi cu privire la răspunderea și compensarea victimelor poluării și a altor pagube aduse mediului.

- **Principiul acțiunii preventive** se bazează pe regula generală că este mai bine să previi decât să combați și presupune ca orice decizie de producție sau de investiție să fie coroborată mai întâi cu efectele ce le-ar putea avea asupra mediului înconjurător.

- **Principiul precauției.** La 2 februarie 2000, Comisia Europeană a emis o Comunicare privind principiul precauției³, în care a adoptat o procedură de aplicare a acestui concept, dar fără a da o definiție detaliată a acestuia. Alineatul 2 al articolului 191 din Tratatul de la Lisabona prevede că: „Politica Uniunii Europene în domeniul mediului urmărește un nivel ridicat de protecție, ținând seama de diversitatea situațiilor din diferitele regiuni ale Uniunii Europene. Aceasta se bazează pe principiul precauției și pe principiile care stau la baza adoptării unor măsuri preventive și care să conducă la împiedicarea distrugerii mediului înconjurător și la asigurarea că poluatorul trebuie să plătească.”⁴

După adoptarea Comunicării Comisiei Europene privind principiul precauției, acesta a devenit un instrument esențial pentru toate politicile europene, inclusiv în domeniile din afara celor vizate de politica de mediu. Acesta este pus în aplicare, de exemplu, în legislația comunitară din domeniul alimentar și afectează, de asemenea, printre altele, politici referitoare la

¹Lindhqvist T., Extended Producer Responsibility in Cleaner Production - Policy Principle to Promote Environmental Improvements of Product Systems, The International Institute for Industrial Environmental Economics, published by IIEE, Lund University, P.O. Box 196, S-221 00 LUND, Sweden 2000, pag. 8

² Organisation for Economic Cooperation and Development (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică). Environment Directorate, Paris, France, "Extended Producer Responsibility.", 2006, pag. 15

³ Communication from the Commission on the precautionary principle, 2000, pag. 3

⁴ Versiunea consolidată a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene Articolul 191, paragraful 2

protecția consumatorilor, comerțul și cercetarea și dezvoltarea tehnologică. În timp ce o definiție cuprinzătoare a principiului precauției nu a fost adoptată oficial de către Uniunea Europeană, o definiție de lucru și strategia de punere în aplicare pentru contextul european a fost propusă de Schomberg R., Fisher și alții¹. Aceștia consideră că principiul precauției presupune ca, în absența unei certitudini cu privire la relația cauză-efect între o acțiune și impactul asupra mediului, dacă o evaluare științifică oferă suficiente argumente privind un posibil impact negativ pentru mediu sau sănătate, trebuie luate măsuri de siguranță; în aplicarea acestui principiu și al acțiunii preventive, un rol esențial revine asumării responsabilității sociale de către agenții economici publici și privați.² Acest principiu permite factorilor de decizie să aplice măsuri discreționare în situațiile în care există posibilitatea apariției unui prejudiciu ca urmare a adoptării unui anumit demers de producție sau de a lua o anumită decizie atunci când cunoștințele științifice extinse în materie lipsesc. Principiul implică faptul că există o responsabilitate socială pentru a proteja publicul de la expunerea la daune, atunci când cercetarea științifică a identificat un risc plauzibil. Aceste precauții pot fi relaxate doar dacă cercetările științifice suplimentare furnizează dovezi clare că nu va exista niciun prejudiciu.

- **Principiul protecției ridicate a mediului** presupune ca politica europeană de mediu să asigure atingerea unui nivel înalt de protecție, art. 191, al. 2 din Tratatul de funcționare al Uniunii Europene stipulând că „politica Uniunii Europene în domeniul mediului urmărește un nivel ridicat de protecție, ținând seama de diversitatea situațiilor din diferitele regiuni ale Uniunii Europene”.

- **Principiul integrării** presupune ca cerințele de protecție a mediului să fie încorporate în elaborarea și implementarea tuturor politicilor comunitare (acest principiu reflectând acțiunea de promovare a dezvoltării durabile și presupunând corelarea politicilor de creștere economică cu cele de asigurare a incluziunii sociale și ale protecției mediului).

- **Principiul proximității** are rolul de a încuraja autoritățile administrative locale în asumarea responsabilității pentru deșeurile și poluarea produsă. Principiul proximității ar trebui să fie favorizant în încercarea de a încuraja interacțiunea comunităților, de a face transportul public, serviciile locale și inițiativele de mediu mai viabile.

- **Principiul subsidiarității** presupune că responsabilitatea primară și competența de decizie trebuie să revină celui mai coborât nivel de autoritate din ierarhia politică (cf. art.130 al. 3, 4 din Tratat, amendat de Actul European Unic). Acesta este un principiu care se aplică în orice sistem macrosocial care implică o ierarhie organizatorică și care presupune libertatea structurilor de bază de a alege tactica cea mai adecvată pentru atingerea obiectivelor sistemului în complexitatea lui, adică, responsabilitatea primară și competența de decizie trebuie să revină celui mai coborât nivel posibil de autoritate din ierarhia politică.³

În completarea principiilor specifice politicii de mediu, se pot menționa și o serie de principii generale cu rol important în elaborarea și aplicarea politicii europene de mediu⁴:

¹ Fisher E., Jones J., Schomberg R., Implementing the Precautionary Principle: Perspectives and Prospects, Cheltenham, UK and Northampton, MA, US: Edward Elgar, 2006, pag. 12-25

² Pascariu G. C., Politici europene, Centrul de Studii Europene, Iași, 2008, pag. 49

³ Manoleli D., Dezvoltarea durabilă, lefo.ro/carmensylva/Carmensylva/ppap//an2/.../manolelidezbur.pdf, 2000, pag. 2

⁴ Pascariu G. C., op cit, pag. 50

- **principiul eficienței** presupune realizarea unor analize cost-beneficiu, cost-eficiență anterior adoptării deciziilor legate de protecția mediului;

- **principiul transparenței** presupune ca decidenții publici naționali și comunitari să își desfășoare activitatea într-o manieră deschisă, transparentă, față de public și să aducă frecvent la cunoștința opiniei publice informații cu privire la consecințele acțiunii diverșilor actori economici și asupra politicilor adoptate la nivel, național, comunitar și în cadrul statelor membre;

- **principiul informării** se referă la dreptul cetățenilor de a solicita și de a obține informații cu privire la calitatea mediului și de a participa la procesul decizional;

- **principiul coerenței** presupune conceperea unor instrumente și mecanisme prin care să se asigure o coordonare/armonizare între politicile europene în ceea ce privește asigurarea cadrului legal și economic pentru asigurarea unei economii comunitare sustenabile, și care să asigure complementaritatea instrumentelor și generarea de sinergii în realizarea obiectivelor de mediu;

- **principiul cooperării**. Acest principiu este o consecință directă a faptului că anumite externalități de mediu pot depăși granițele comunitare și că statele membre și Comunitatea Europeană trebuie să aplice o politică de cooperare la nivel internațional cu luarea în considerare a intereselor specifice tuturor țărilor lumii.

- **principiul coeziunii**. Cerințele principiului integrării sunt imperative aspectelor vizate prin acest principiu. Dat fiind faptul că problema coeziunii este o componentă obligatorie a Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene, politica de mediu este și ea subordonată obiectivului de coeziune. Articolul 174/3 al Comunității Europene (versiunea consolidată) stabilește că în elaborarea politicii sale de mediu, aceasta ține cont de condițiile specifice din diversele regiuni ale țărilor membre, de avantajele și costurile ce rezultă din aplicarea sau din absența acțiunilor de mediu și de necesitatea dezvoltării economice și sociale echilibrate a regiunilor și a ansamblului Comunității. În acest sens, Tratatul prevede posibilitatea unor derogări temporare pentru statele aflate în dificultate de aplicare a legislației comunitare, precum și sprijin financiar prin Fondul de Coeziune¹.

Consider că principalele evoluții în aplicarea politicii de mediu la nivel comunitar sunt următoarele:

- acordarea priorității principiilor de prevenție și precauție, principiului „poluator – plătitor” pentru a asigura atât eliminarea riscurilor de a aduce prejudicii mediului înconjurător cât și pentru a sancționa indivizii sau entitățile ce aduc daune mediului înconjurător;

- includerea politicii de protecție a mediului în cadrul modelului european de dezvoltare durabilă și evidențierea interdependenței dintre cei trei piloni ai dezvoltării durabile.

- includerea protecției mediului în categoria obiectivelor strategice (art. 2 al Tratatului Uniunii Europene);

- amplificarea necesității de reorientare a comportamentului indivizilor, atât în calitate de producători, cât și în calitate de consumatori, prin implicarea în actele decizionale, educație ecologică, responsabilizare socială;

- amplificarea cooperării internaționale, ca urmare a conștientizării necesității coroborării acțiunilor de protecție a mediului la nivel global.

Autoritatea Europeană de Protecție a Mediului a publicat în anul 2004 un raport cu privire la principiile cheie relevante ale protecției mediului, acestea fiind sintetizate după cum urmează:²

¹ Ibidem, pag 51

² Environmental Protection Authority, Position Statement No. 7, 2004, pag. 3

A. *Principiul integrării considerentelor sociale, economice și de mediu.* Acest principiu se referă la faptul că:

- practicile și procedurile de mediu ar trebui să fie adoptate de către toată lumea, ca o bază pentru durabilitate în beneficiul societății omenești și a mediului de astăzi, în timp ce se vor lua în considerare nevoile de mediu, sociale și economice ale generațiilor viitoare.

- deciziile guvernamentale și a altor sectoare trebuie să fie bazate pe eficiența factorilor de mediu, sociali și economici, care să asigure un beneficiu atât generațiilor prezente cât și celor viitoare;

- practicile și procedurile de mediu trebuie să fie adoptate astfel încât să fie rentabile și să fie proporționale cu riscurile de mediu și consecințele aplicării acestora.

B. *Principiul precauției,* se referă la faptul că limitele cercetării științifice ce pot exista în momentul în care se constată amenințări grave sau ireversibile asupra mediului nu trebuie să fie un motiv al amânării implementării măsurilor de prevenire a degradării mediului. Concret, procesul decizional trebuie să fie ghidat de o evaluare atentă a situațiilor concrete în vederea eliminării posibilităților de deteriorare a mediului și de o evaluare atentă a opțiunilor prin evaluarea riscurilor posibile ce pot apărea.

C. *Principiul echității între generații.* Generația actuală ar trebui să se asigure că starea de sănătate, diversitatea și productivitatea mediului sunt menținute sau îmbunătățite în beneficiul generațiilor viitoare, acest lucru implicând faptul că generația actuală are un rol de administrare în menținerea capitalului natural și responsabilitatea de a asigura utilizarea înțeleaptă a acestuia.

D. *Principiul conservării diversității biologice și integritatea ecologică.*

E. *Principiul evaluării îmbunătățite și al conceperii de mecanisme de stabilire a prețurilor și de stimulare.* Acest principiu se referă la următoarele aspecte:

- factorii de mediu ar trebui să fie incluși în evaluarea activelor, bunurilor și serviciilor;

- utilizatorii de bunuri și servicii ar trebui să plătească prețuri bazate pe costurile întregului ciclu de viață al bunurilor și serviciilor (conceptul „ciclu de viață integrat”), inclusiv costurile legate de utilizarea resurselor naturale, beneficiile serviciilor ecosistemice pe care resursele naturale le oferă;

- obiectivele de mediu stabilite ar trebui să fie urmărite în modul cel mai eficient prin crearea structurilor de stimulare, inclusiv a mecanismelor de piață, care să permită decidenților maximizarea beneficiilor sau minimizarea costurilor pentru a elabora soluții și răspunsuri optime la problemele de mediu.

F. *Principiul responsabilității comune.* Acest principiu stipulează că protecția mediului este o responsabilitate împărtășită de toate sectoarele societății (public, privat, mixt și populație) din cadrul unui stat, în mod diferențiat, în funcție de impactul activităților pe care aceștia le desfășoară asupra mediului înconjurător.

G. *Principiul eco-eficienței,* potrivit căruia producătorii de bunuri și servicii ar trebui să producă bunuri și servicii la prețuri competitive, care satisfac nevoile umane și ajută la îmbunătățirea calității vieții, în timp ce conduc la reducerea progresivă a degradării ecologice și a intensității utilizării resurselor pe parcursul întregului ciclu de viață al produsului, la un nivel compatibil cu sustenabilitatea biodiversității și a sistemelor ecologice.

H. *Principiul ierarhizării deșeurilor* - deșeurile ar trebui să fie gestionate în conformitate cu următoarea ordine de preferință: evitarea; reutilizarea; reciclarea; recuperarea energiei; tratamentul; izolarea; eliminarea.

I. Principiul managementului integrat al mediului.

J. Principiul celor mai bune practici, se referă la faptul că elaborarea politicilor, sistemelor, procedurilor sau tehnologiilor pentru managementul mediului trebuie să ia în considerare măsurile de bune practici disponibile în acel moment.

K. Principiul îmbunătățirii continue. Implementarea la toate nivelurile și de către întreaga societate a practicilor de mediu ar trebui să asigure îmbunătățirea continuă a performanțelor de mediu.

L. Principiul responsabilității și transparenței. Conform acestui principiu, aspirațiile membrilor societății pentru un mediu curat ar trebui să devină imperative, iar accesul la informațiile legate de politica și programele de dezvoltare să fie asigurat în forme corespunzătoare pentru a facilita o bună înțelegerea a problemelor economice, sociale și de mediu, precum și crearea de oportunități de a participa la elaborarea politicilor de dezvoltare.

M. Principiul aplicabilității cerințelor de mediu. Punerea în aplicare a cerințelor de mediu ar trebui să fie efectuată în scopul de a se asigura: o mai bună protecție a mediului; inexistența unui avantaj comercial pentru persoanele care nu respectă cerințele de mediu; influențarea atitudinii și comportamentului persoanelor ale căror acțiuni pot avea efecte negative asupra mediului sau ale persoanelor care dezvoltă, investesc, achiziționează sau utilizează bunuri și servicii care ar putea avea efecte negative asupra mediului.

Principiile europene ale politicii de mediu sunt definite astfel încât să asigure compatibilitatea cu elementele definitorii ce caracterizează obiectivele politicii de mediu instituite prin Tratatul Comunității Europene, devenind astfel baza practicilor și standardelor încorporate în legislația secundară de mediu a Uniunii Europene.

3. Programe de Acțiune pentru Mediu la nivel european

Pentru asigurarea respectării principiilor de protecție a mediului, în cadrul Comunității Europene s-au elaborat șapte *Programe de Acțiune pentru Mediu* prin care s-a asigurat evoluția modelelor de abordare a problemelor de mediu, de la o tratare sectorială a acestora la o abordare interdependentă în cadrul modelului dezvoltării durabile. Baza juridică a Programelor comunitare de Acțiune pentru Mediu se regăsește în prevederile articolului 192, al. 3 din Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene, care prevede că: ”Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Comitetului Economic și Social și a Comitetului Regiunilor, adoptă programe de acțiune cu caracter general prin care se stabilesc obiectivele prioritare ce trebuie realizate.”

Programele de Acțiune pentru Mediu reprezintă instrumentele prin care s-a asigurat progresul politicii comunitare în domeniul protecției mediului începând cu anul 1973, fiind elaborate în concordanță cu caracteristicile specifice fiecărei etape de dezvoltare economico-socială pentru o perioadă de timp precis stabilită. Programele de Acțiune pentru Mediu reprezintă documentele ce stau la baza politicii de mediu europene, acestea neavând forță obligatorie pentru instituțiile Uniunii Europene sau pentru statele membre, cu excepția celui de-al șaselea Program de Acțiune pentru Mediu care a îmbrăcat forma deciziei. Prin intermediul acestor programe de acțiune pentru mediu se stabilesc obiective, principii, orientări și planuri viitoare de acțiune, întreaga activitate din cadrul Uniunii Europene în tratarea problemelor de protecție a mediului desfășurându-se în cadrul scenariilor stabilite prin aceste programe.

În ciuda progreselor în unele domenii, Europa continuă să se confrunte cu provocări de mediu importante, dar și cu oportunități de a face mediul mai rezistent la riscuri și la schimbare. Protejarea capitalului natural, prin încurajarea unei utilizări eficiente a resurselor și accelerarea tranziției la economia cu emisii scăzute de carbon sunt caracteristicile cheie ale celui de-al șaptelea Program de Acțiune pentru Mediu. Rezultatele ar trebui să contribuie la stimularea creșterii durabile și crearea de noi locuri de muncă pentru a transforma spațiul european într-un confortabil pentru locuitorii săi.

Adoptarea Strategiei Europa 2020, considerată a fi o strategie globală care să încorporeze toate politicile Uniunii Europene în scopul asigurării unei creșteri economice inteligente, durabile și favorabile incluziunii sociale, a reprezentat un punct de plecare important în elaborarea PAM 7, mai ales că circumstanțele în care acesta a fost creionat au fost influențate de existența unui mediu economico – politic incert, în care multe țări din Uniunea Europeană făceau eforturi pentru a face față crizei economico – financiare.

Politica de mediu a Uniunii Europene propune în acest sens trei contribuții principale care se consolidează reciproc¹:

- asigurarea unui nivel suficient de rezistență la presiune și schimbare al capitalului natural al Europei;
- asigurarea faptului că economia sa este foarte eficientă în ceea ce privește utilizarea resurselor și are emisii reduse de dioxid de carbon;
- asigurarea faptului că sănătatea și bunăstarea cetățenilor Uniunii Europene se regăsesc în continuare la niveluri ridicate.

Punerea în aplicare al *celui de-al șaptelea Program de Acțiune pentru Mediu* va obliga Uniunea Europeană să asigure realizarea următoarelor obiective²:

- protejarea, conservarea și ameliorarea capitalului natural al Uniunii Europene;
- trecerea Uniunii Europene la o economie verde și competitivă cu emisii reduse de dioxid de carbon și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor;
- protejarea cetățenilor Uniunii Europene de presiunile legate de mediu și de riscurile la adresa sănătății și a bunăstării acestora;
- sporirea la maximum a beneficiilor legislației Uniunii Europene în domeniul mediului;
- îmbunătățirea bazei de cunoștințe pentru politica în domeniul mediului;
- asigurarea mobilizării resurselor financiare necesare finanțării investițiilor pentru politica în domeniul mediului și al climei și stabilirea corectă a prețurilor;
- asigurarea integrării problemelor de mediu în cadrul politicilor comunitare și a coerenței acestora;
- asigurarea sustenabilității urbane în cadrul Uniunii Europene;
- creșterea eficacității politicii comunitare de mediu în confruntarea cu provocările induse de diversele activități economice și sociale asupra mediului, atât la nivel regional, cât și mondial.

¹ Document de lucru al serviciilor Comisiei, Rezumat al evaluării Impactului *care însoțește documentul* Propunere de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind un Program general de acțiune pentru mediu al UE până în 2020 „O viață bună, în limitele planetei noastre”, 2012, pag. 3

² Propunere de Decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind un Program general de acțiune pentru mediu al Uniunii Europene până în 2020 „O viață bună, în limitele planetei noastre”, Articolul 2, Bruxelles, 29.11.2012, pag. 9

Chiar dacă au fost evidențiate o serie de aspecte pozitive ce se urmăresc a fi realizate până în anul 2020, Programul de Acțiune pentru Mediu „O viață bună, în limitele planetei noastre” a fost criticat de către Comitetului Economic și Social European, considerându-se că „prin acest program nu se ia o poziție suficient de clară cu privire la schimbările economice și sociale necesare pentru realizarea obiectivelor politicii de mediu”....fiind, mai degrabă, un „raport asupra situației mediului decât un adevărat document politic strategic sau un program de acțiune politic-operational.”¹

Prin instituirea acestor Programe de Acțiune pentru Mediu s-a dorit intensificarea contribuției politicii de mediu pentru tranziția către o economie eficientă în privința utilizării resurselor, cu emisii reduse de carbon și în care capitalul natural este protejat și îmbunătățit, garantându-se, în același timp, și bunăstarea cetățenilor.

Consider că, pentru proiectarea unei politici de mediu viabile, este obligatorie îndeplinirea unor etape esențiale, referitoare la:

- identificarea și delimitarea problemelor de mediu;
- concretizarea problemelor identificate în obiective de mediu;
- stabilirea țintelor de atins ce definesc fiecare obiectiv de mediu;
- formularea măsurilor în legătură cu obiectivele de mediu ce trebuie atinse;
- instituirea metodelor și instrumentelor prin care să se asigure aplicabilitatea măsurilor identificate;
- definirea posibilităților de finanțare prin corelarea tuturor surselor identificate sau potențiale, ce se pot constitui într-un suport financiar considerabil pentru finanțarea obiectivelor politicii de mediu.

Concluzii

Politica de mediu europeană a cunoscut o dezvoltare substanțială, de la un grup restrâns de măsuri (mai degrabă de ordin tehnic) la conceperea unor strategii de dezvoltare durabilă argumentate pe faptul că dezvoltarea economică, incluziunea socială și protecția mediului sunt interdependente.

Politica de mediu europeană reflectă rezultatul procedurilor de decizie stabilite prin tratatele Comunității Europene și este implementată prin intermediul instituțiilor comunitare ce acționează în baza principiului de subsidiaritate, sprijinindu-se în acțiunile lor pe o largă colaborare cu guvernele statelor membre și cu alți actori implicați în procesul de implementare a politicii de protecție a mediului și în asigurarea combaterii efectelor negative ale diverselor acțiuni asupra mediului.

Politica de mediu a Uniunii Europene a apărut ca domeniu separat al preocupării comunitare în anul 1972, urmare a Conferinței Organizației Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător, care a avut loc la Stockholm în același an.² Importanța pe care a dobândit-o politica de mediu se datorează faptului că aceasta a devenit, din anul 1997, politică orizontală a Uniunii Europene, aspectele de protecție a mediului fiind considerente obligatorii celorlalte politici comunitare.

¹ Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind un program general de acțiune pentru mediu al UE până în 2020 „O viață bună, în limitele planetei noastre” COM(2012) 710 final – 2012/0337 (COD), Bruxelles, 20 martie 2013, pag. 1-2.

² Bebeșelea A., ș.a., Politici de mediu, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2013, pag. 18

Trebuie specificat că obiectivele prezentate sunt cuantificate valoric și au devenit ținte obligatorii ca urmare a adoptării politicii de mediu europene. Pentru a sigura o eficientizare a acțiunilor necesare realizării obiectivelor de mediu, este recomandat ca fiecare dintre țintele ce definesc fiecare obiectiv și măsură de mediu să fie descrise și în termeni financiari, respectiv, să se realizeze o analiză pertinentă cu privire la efortul financiar reclamat de obligativitatea atingerii obiectivelor. Cuantificarea bănească a țăintelor de mediu obligatorii conduce la o estimare corectă a resurselor financiare necesare finanțării lor și oferă, în același timp, un cadru de analiză al suportului financiar ce definește proiectele de acțiune pentru protecția mediului întreprinse la nivel național.

Bibliografie

1. Bebeșelea A., ș.a., Politici de mediu, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2013
2. Fisher E., Jones J., Schomberg R., Implementing the Precautionary Principle: Perspectives and Prospects, Cheltenham, UK and Northampton, MA, US: Edward Elgar, 2006
3. Lindhqvist T., Extended Producer Responsibility in Cleaner Production - Policy Principle to Promote Environmental Improvements of Product Systems, The International Institute for Industrial Environmental Economics, published by IIEE, Lund University, P.O. Box 196, S-221 00 LUND, Sweden 2000
4. Lupan E., Tratat de dreptul mediului, Ed. C.H. Beck, București, 2009
5. Manoleli D., Dezvoltarea durabilă, lefo.ro/carmensylva/Carmensylva/ppap//an2//manolelidezdu.pdf, 2000
6. Pascariu G. C., Politici europene, Centrul de Studii Europene, Iași, 2008
7. Rojanschi V, Bran F., Diaconu G., Protecția și ingineria mediului, Ed. Economică, București, 1997

***Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind un program general de acțiune pentru mediu al UE până în 2020 „O viață bună, în limitele planetei noastre” COM(2012) 710 final – 2012/0337 (COD), Bruxelles, 20 martie 2013

***Communication from the Commission on the precautionary principle, 2000

***Document de lucru al serviciilor Comisiei, Rezumat al evaluării Impactului *care însoțește documentul* Propunere de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind un Program general de acțiune pentru mediu al UE până în 2020 „O viață bună, în limitele planetei noastre”, 2012

***Documentul ”Politica de mediu: principii generale”, Parlamentul European, <http://www.europarl.europa.eu>

Environmental Protection Authority, Position Statement No. 7, 2004

***Propunere de Decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind un Program general de acțiune pentru mediu al Uniunii Europene până în 2020 „O viață bună, în limitele planetei noastre”, Articolul 2, Bruxelles, 29.11.2012

***Versiunea consolidată a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene Articolul 191, paragraful 2